

УДК 373.3-051:378]:005.56

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.13>

Гончарук О. В.

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Компетентність педагогічного партнерства майбутніх учителів початкових класів є однією із провідних у системі фахових компетентностей в умовах нової української школи. Тому проблема її формування є актуальною та своєчасною.

Визначено, що компетентність педагогічного партнерства є здатністю майбутнього вчителя початкових класів до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; здатністю залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; здатністю працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

Розкрито зміст понять взаємодії та міжособистісної взаємодії як основних понять у педагогіці партнерства. Зауважено, що особливістю міжособистісної взаємодії в освітньому середовищі початкової школи є суб'єкт – суб'єктна модель взаємодії, яка забезпечує співробітництво, співтворчість і партнерство вчителя, молодших школярів і їх батьків.

Досліджено, що компетентність педагогічного партнерства є сформованою інтегрованою ціннісно усвідомленою здатністю особистості майбутнього вчителя початкових класів забезпечувати розвиток особистості молодшого школяра через свідоме гармонійне поєднання внутрішнього світу з зовнішнім соціальним середовищем, проявляється в поведінкових актах, сприяє успішній комунікації у колективній діяльності на основі усвідомлених морально-етичних норм, знань, умінь і навичок педагогічного спілкування.

Визначено, що особливостями формування компетентності партнерства в майбутніх учителях початкової школи є: орієнтованість на спільну діяльність вчителя та молодших школярів і їх батьків; а також складність самого процесу формування цієї компетентності (когнітивний, поведінковий, ціннісний та мотиваційний компоненти). Наголошено, що у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів необхідно враховувати визначені особливості.

Ключові слова: компетентність партнерства, формування компетентності партнерства, майбутній учитель початкових класів, взаємодія, міжособистісна взаємодія, спільна діяльність, компоненти компетентності партнерства.

У період реформування системи освіти в Україні важливим вектором освітньої діяльності закладів вищої освіти є формування в майбутніх фахівців здатності до міжособистісної взаємодії з іншими людьми, здатності до конструктивної роботи в команді. Особливо актуалізується ця проблема, коли мова йде про професійну підготовку майбутніх учителів початкової школи. Невипадково у Професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» серед загальних компетентностей визначено соціальну компетентність як здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді та спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК-02) та професійну компетентність – компетентність педагогічного партнерства як здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами [8].

Отже, проблема формування компетентності педагогічного партнерства в майбутніх учителях початкових класів є актуальною й вимагає науково-практичного вирішення з урахуванням особливостей власне освітньої діяльності сучасного вчителя, навчально-виховного розвивального середовища початкової школи.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що питання міжособистісної взаємодії, формування здатності майбутнього фахівця працювати в команді, професійно спілкуватися достатньо висвітлені в наукових доробках учених. Так, Н. Зверева у дисертаційній роботі «Формування педагогічної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки» на основі теоретичних узагальнень запропонувала модель формування педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи як освітньо-професійну систему, в якій комунікативна компетентність корелює з іншими професійними компетентностями та з дидактичними принципами й методами її реалізації. У свою чергу, М. Оліяр у дисертаційному дослідженні «Теоретико-методичні засади формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів» визначила й обґрунтувала педагогічні умови формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутнього вчителя в умовах освітнього середовища НУШ.

І. Проценко проаналізувала процес формування професійних компетентностей майбутніх учителів нової української школи у процесі педагогічної практики. Навчально-педагогічні тренінги як засіб формування компетентності педагогічного партнерства досліджувала Є. Якимчикас.

Однак, на нашу думку, недостатньо розкриті особливості формування компетентності педагогічного партнерства в майбутніх учителів початкових класів, урахування яких є вкрай необхідним в організації фахової підготовки сучасного вчителя.

Метою статті є визначення та аналіз специфічних особливостей формування компетентності педагогічного партнерства в учителів початкових класів у процесі їх професійної підготовки. Для досягнення мети нами використано методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення.

Провідною ідеєю «Концепції нової української школи» є педагогіка партнерства, яка насамперед передбачає плідну співпрацю вчителів, батьків та дітей на засадах взаємної довіри й поваги і таким чином забезпечує баланс прав, обов'язків і відповідальності у трикутнику «дитина-педагог-батьки» [1]. Нормативно-правовими засадами реалізації педагогіки партнерства є закон України «Про освіту», Концепція реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, «Концепція нової української школи» [4; 6; 7].

Основоположними принципами педагогічного партнерства виступають: повага до особистості, доброзичливість і позитивне ставлення, довіра у відносинах, діалог – взаємодія – взаємоповага, розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків), соціальне партнерство (рівність сторін, добровільність взяття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [7, с. 17].

Аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження дає підстави для твердження, що в основі педагогіки партнерства лежить поняття взаємодії, яке визначається як процес безпосереднього або опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їх взаємну обумовленість і зв'язок; зміну стану, взаємоперехід, а також породження одним об'єктом іншого [3]. Оскільки під час взаємодії відбувається обмін діями, координація дій обох суб'єктів, то саме у взаємодії реалізується ставлення людини до іншої людини як до суб'єкта, в якого є свій внутрішній особистісний світ. Під інтеракцією (міжособистісною взаємодією) розуміються контакти двох або більше людей, які супроводжують взаємні зміни їхньої поведінки, діяльності та ставлень. Так, у психологічному словнику міжособистісна взаємодія визначається як особливості й засоби взаємовпливу людей у процесі спілкування й спільної діяльності, особистісні фактори групової інтеграції та диференціації [10].

Однією із особливостей міжособистісної взаємодії у навчально-виховному середовищі початкової школи є суб'єкт – суб'єктна модель взаємодії, яка забезпечує співробітництво, співтворчість учителя й молодших школярів. Оскільки вчитель початкової школи насамперед працює у класі (групі), учні якого (члени групи) також взаємодіють між собою, то одним із його завдань є формування цієї групи як сукупного суб'єкту, чії зусилля так само мають бути спрямовані на досягнення спільної мети – навчання та виховання. Крім цього, вчитель початкової школи працює також і з батьками школярів, колегами-педагогами, громадськістю, що й ускладнює вчительську діяльність. У цьому контексті актуальним є визначення міжособистісної взаємодії, запропоноване О. Яструб: міжособистісна взаємодія як взаємовплив один на одного суб'єктів спільної діяльності задля досягнення позитивного результату, формування міжособистісних взаємин між ними, і, як наслідок цього – розвиток їх особистостей [12]. Отже, важливим у взаємодії є міжособистісний психологічний вплив, який за своєю сутністю є проникненням однієї особистості в психіку іншої задля зміни індивідуальних чи групових психічних явищ (поглядів, мотивів, установок, цінностей тощо) [12; 5]. Далі вчена визначає культуру міжособистісної взаємодії як сформоване інтегральне особистісне утворення, яке забезпечує свідоме гармонійне поєднання внутрішнього світу людини з зовнішнім соціальним середовищем, проявляється в поведінкових актах, сприяє успішній комунікації в колективній діяльності на основі усвідомлених морально-етичних норм, знань, умінь і навичок спілкування [12]. На нашу думку, саме рівень сформованості культури міжособистісної взаємодії слугує визначником сформованості компетентності партнерства в майбутніх учителів початкової школи.

Для визначення та аналізу специфічних особливостей формування компетентності партнерства в майбутніх учителів початкових класів насамперед слід наголосити на особливостях вчительської діяльності в початковій школі. Йдеться про те, що сучасний учитель – це не просто носій та передавач знань, а людина, яка організовує спільну освітню діяльність. Причому, діяльність не лише молодших школярів, але й батьків, та інших осіб, причетних до організації освітнього процесу (фахівців, асистентів учителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами та іншими людьми). З огляду на це, на нашу думку, варто проаналізувати основні ознаки та динамічні властивості спільної діяльності [5] (таблиця 1).

Отже, важливою складовою спільної діяльності є мета, яка має бути усвідомлена й прийнятна всіма її учасниками. Саме досягнення цієї спільної мети має слугувати спільною мотивацією учасників взаємодії. Завершальним у спільній діяльності є загальний результат. Причому, важливим є не лише загальний об'єктивний кінцевий результат, але й проміжні індивідуально- суб'єктивні його відображення.

Таблиця

Аналіз спільної діяльності

<i>Ознака спільної діяльності</i>	<i>Процес спільної діяльності</i>	<i>Характеристика спільної діяльності</i>
Наявність єдиних цілей для учасників взаємодії	<i>Чітке формування усвідомленої мети.</i> Спільна діяльність (як форма кооперації) зумовлюється необхідністю досягнення недоступних окремій людині або досяжних частково цілей. Доцільна вона тоді, коли заздалегідь визначаються усвідомлювані цілі.	Цілеспрямованість
Спільна мотивація	<i>Мотивування.</i> Учасники спільної діяльності, крім індивідуальних мотивів, повинні мати спонуку працювати разом, тобто має формуватися спільна мотивація для досягнення цілі.	Умотивованість
Розподіл діяльності на функційно взаємопов'язані складові	<i>Розподіл функцій між учасниками.</i> Необхідно розділити єдиний процес досягнення спільної мети на певні складові та розподілити їх між учасниками взаємодії.	Структурованість
Об'єднання індивідуальних діяльностей	<i>Об'єднання</i> – формування цілісності спільної діяльності, взаємозв'язків і взаємозалежностей між її учасниками.	Інтегрованість (об'єднаність)
Погоджене виконання розподілених і об'єднаних індивідуальних діяльностей	<i>Координація (погодження)</i> – координоване виконання розподілених і об'єднаних індивідуальних діяльностей учасників взаємодії.	Координованість (погодженість)
Наявність управління як атрибутивної функції спільної діяльності	<i>Управління</i> як необхідність (у тому числі й самоуправління), зумовлена потребою, внутрішньо притаманною спільній діяльності.	Організованість (регульованість)
Єдиний кінцевий результат	<i>Оцінювання групових результатів</i> , що передбачає наявність єдиного кінцевого результату для всіх учасників спільної діяльності.	Продуктивність (результативність)
Наявність єдиного простору й одночасність виконання індивідуальних діяльностей	Функціонування учасників взаємодії в єдиному просторово- часовому вимірі.	Умови (просторові і часові) спільної діяльності групи

Трансформуючи визначені ознаки спільної діяльності як освітнього процесу на взаємодію вчителя початкових класів з дітьми та їхніми батьками, іншими людьми, можемо стверджувати, що складовими педагогічного партнерства є, по-перше, власне освітній процес (як пізнання нового в умовах НУШ, отримання системи знань, розвиток і виховання) та духовний (морально-культурний) контакт. Організації педагогічного партнерства як процесу властиві не лише спільні дії, але й інформаційні зв'язки, взаємовплив, взаємини, взаєморозуміння. Міжособистісна взаємодія у такій спільній діяльності реалізується в різних формах, спрямованих на досягнення спільної мети та результату.

Наступною особливістю формування в майбутніх учителів початкових класів компетентності педагогічного партнерства є врахування його складності. Мова йде про те, що компетентність педагогічного партнерства є складним набутим (тобто сформованим) утворенням в особистості майбутнього вчителя початкових класів, яке відображає його здатність до міжособистісної взаємодії. Причому, міжособистісну взаємодію ми тлумачимо, як систему взаємозумовлених індивідуальних дій учителя та учнів (батьків, інших осіб), пов'язаних причинною залежністю, спрямованих на особистісний розвиток кожного із її учасників, при якій поведінка кожного із них виступає одночасно і стимулом, і реакцією на поведінку інших.

Отже, компетентність педагогічного партнерства є сформована інтегрована ціннісно усвідомлена здатність майбутнього вчителя початкових класів забезпечувати розвиток особистості молодшого школяра через свідоме гармонійне поєднання його внутрішнього світу з зовнішнім соціальним середовищем, проявляється насамперед у діяльнісно-поведінкових актах, сприяє успішній комунікації у колективній діяльності на основі усвідомлених морально-етичних норм, знань, умінь і навичок педагогічного спілкування та міжособистісної взаємодії.

Формування компетентності педагогічного партнерства нами розглядається як взаємозалежний і взаємодоповнюючий один одного розвиток когнітивного, поведінкового, ціннісного та мотиваційного компонентів у ході професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи (рис. 1).

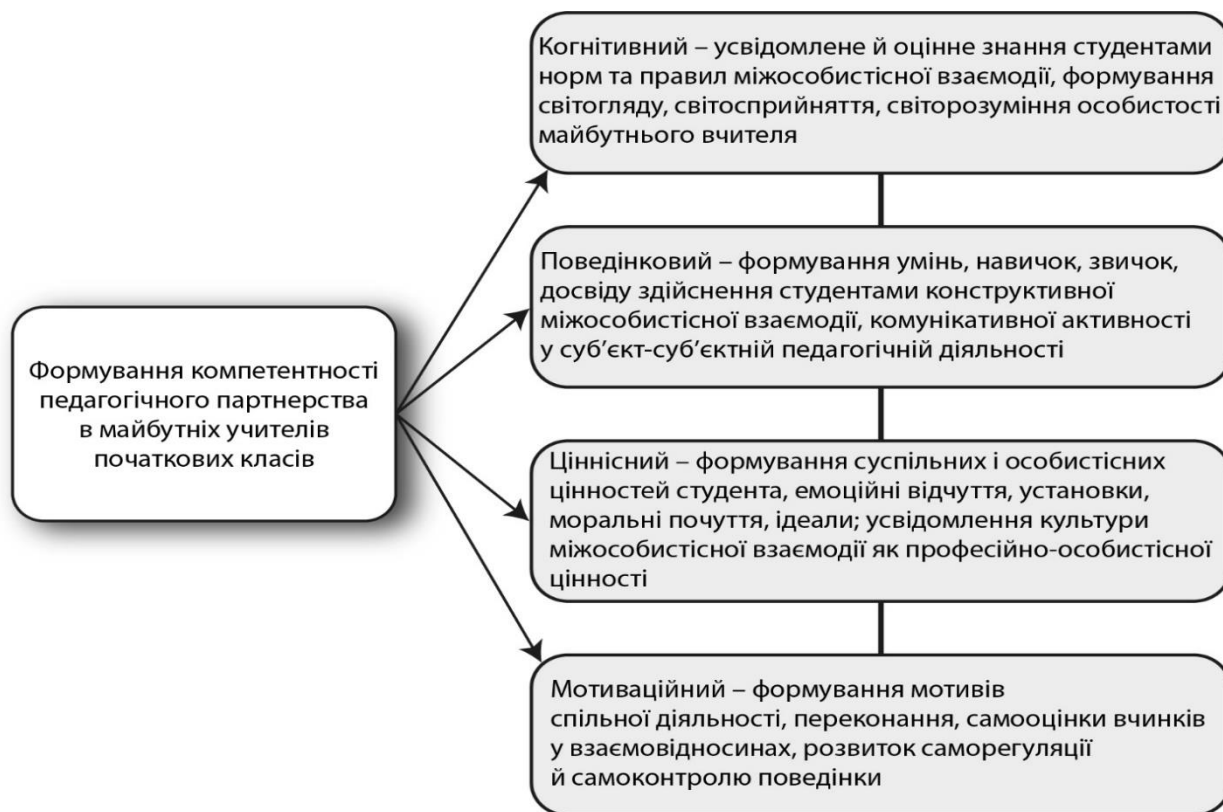

Рис. 1. Компоненти формування компетентності педагогічного партнерства у майбутніх учителів початкових класів

З аналізу психолого-педагогічної літератури можна зробити висновок, що когнітивний компонент передбачає формування знань, умінь і навичок міжособистісної взаємодії, спільної діяльності, роботи в команді, теоретичних основ культури професійного спілкування та сприйняття майбутніми вчителями початкової школи суспільства, інших людей.

Поведінковий компонент визначає рівень сформованості у майбутніх учителів умінь і навичок конструктивної міжособистісної взаємодії, набутих в особистому досвіді чи шляхом організованого навчання, а також їх практичний прояв у конкретній діяльності (насамперед у взаємодії з дітьми). У цьому контексті важливими є: вміння професійного педагогічного спілкування, вміння діалогізувати спілкування, організувати полілог; використати найбільш ефективні методи міжособистісної взаємодії; змодельовати освітньо-розвивальні діалогічні (полілогічні) ситуації з урахуванням вікових, психо-фізіологічних особливостей учнів початкових класів; творчі та креативні вміння та ін.

У контексті формування компетентності педагогічного партнерства не менш важливим є формування ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя, які слугують орієнтиром його соціальної та професійної активності, визначаючи життєву позицію [11] – ціннісний компонент. З огляду на це, Г. Васянович зауважує, що «кожен учитель, формуючи у дитині світ добра, не може уникнути у своїй діяльності «добро-зустрічі», «добро-слова» та «добро-дії» [2]. Причому, вчитель має пам'ятати насамперед про свою моральну відповідальність «як особистісну якість, яка полягає «в усвідомленні моральної потреби до виконання соціальних норм, здатність вільно прийняти справедливу оцінку скоєних вчинків, давати своїм діям самооцінку з позицій гуманності; справедливість» [2].

Мотиваційний компонент у компетентності педагогічного партнерства передбачає формування потреби у взаємодії, мотивів спільної діяльності та прагнення до роботи в команді; розвитку в майбутніх учителів навичок саморегуляції й самоконтролю поведінки на основі життєвих і соціальних потреб і прагнень.

Для формування компетентності педагогічного партнерства нами розроблено програму навчальної вибіркової дисципліни «Педагогіка партнерства в Новій українській школі», завданням якої є формування в майбутніх учителів початкових класів усіх компонентів компетентності педагогічного партнерства. У процесі вивчення цієї дисципліни майбутні вчителі початкових класів не лише систематизують усвідомлені професійні знання, але й набудуть практичних умінь і навичок застосувати ці знання у практичній професійній діяльності. Практичні заняття зорієнтовані на формування в майбутніх учителів умінь конструктивно вести діалог (полілог), переконливо аргументувати власну думку під час дискусії; вміння діагностувати власний рівень організаторських та комунікативних здібностей; вміння планувати та організовувати спільні справи та ін.

Визначені нами особливості формування компетентності педагогічного партнерства у вчителів початкових класів можуть бути покладені в основу подальшого науково-практичного обґрунтування педагогічних умов реалізації досліджуваного процесу.

Використана література:

1. Андрощук І. В. Взаємодія як педагогічна категорія. *Педагогічний дискурс*. 2013. № 14. С. 15–19.
2. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посібник. Львів : «Норма», 2005. 344 с.
3. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
4. Закон України про освіту. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Ковальчук З.Я. Психологічний аналіз міжособистісної взаємодії вчителя із старшокласниками: монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. 160 с.
6. Концепція реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna>
7. Нова українська школа: порадник для вчителя: навчально-методичний посібник. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/>
8. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>
9. Савченко О. Я. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. *Рідна школа*. 2018. № 1-2. С. 3–7.
10. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2007. 640 с.
11. Шемигон Н. Ю. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2008. 21 с.
12. Яструб О. О. Формування культури міжособистісної взаємодії у майбутніх учителів початкової школи у позааудиторній роботі: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Умань, 2016. 20с.

References:

1. Androshchuk I.V. (2013) Vzaiemodiia yak pedahohichna kategoriia. [Interaction as a pedagogical category] Pedahohichnyi dyskurs. № 14. S. 15–19.[in Ukrainian]
2. Vasianovych H. P. (2005) Pedahohichna etyka : navch. posibnyk. [Pedagogical ethics: study guide]. Lviv :«Norma», 344 s.[in Ukrainian]
3. V. T. Busel (2002) Velykyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy / uklad. i holovn. red.V. T. Busel. [Large explanatory dictionary of the Ukrainian language / comp. and the main ed. V. T. Busel] Kyiv : Irpin : VTF «Perun», 1440 s.[in Ukrainian]
4. Zakon Ukrainy pro osvitu.[Law of Ukraine on Education] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian]
5. Kovalchuk Z.Ia(2008) Psykholohichnyi analiz mizhosobystisnoi vzaiemodii vchytelia iz starshoklasnykamy: monohrafiia.[Psychological analysis of interpersonal interaction of a teacher with high school students: monograph] Lviv, Lvivskiyi derzhavnyi universytet vntrishnikh sprav.160 s.[in Ukrainian]
6. Kontsepsiia reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku.[Concept of general secondary education reform "New Ukrainian School" for the period until 2029] URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna>. [in Ukrainian]
7. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia: navchalno – metodychnyi posibnyk.[New Ukrainian school: a teacher's guide: educational and methodological manual]. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/>. [in Ukrainian]
8. Profesiinyi standart za profesiiamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoiosvitym», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dplomom molodshoho spetsialista)». [Professional standard for the professions "Teacher of primary classes of a general secondary education institution", "Teacher of a general secondary education institution", "Teacher of primary education (with a junior specialist diploma)]URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>. [in Ukrainian]
9. Savchenko O.Ia (2018) Pochatkova osvita v konteksti idei Novoi ukrainskoi shkoly. Ridna shkola.[Primary education in the context of the ideas of the New Ukrainian School. Native school] № 1-2. S. 3–7. [in Ukrainian]
10. Shapar V. B(2007) Suchasnyi tлумachnyi psykholohichnyi slovnyk.[Modern explanatory psychological dictionary] Kharkiv: Prapor, 640 s. [in Ukrainian]
11. Shemyhon N. Yu.(2008) Formuvannia tsinnisnykh oriientatsii maibutnih pedahohiv u protsesi profesiinoi pidhotovky : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 [Formation of value orientations of future teachers in the process of professional training: autoref. thesis for obtaining sciences. candidate degree ped. Sciences: spec. 13.00.04] Kharkiv, 21 s. [in Ukrainian]
12. Yastrub O.O(2016) Formuvannia kultury mizhosobystisnoi vzaiemodii u maibutnih uchyteliv pochatkovoї shkoly u pozaaudytornii roboti: avtorefer. Dys. ... kand.ped.nauk: 13.00.07. [Formation of a culture of interpersonal interaction among future primary school teachers in extracurricular work: author's]: 13.00.07. Uman, 20s. [in Ukrainian]

Honcharuk O. Specific formation of pedagogical partnership competence in future primary class teachers

The competency of pedagogical partnership of future primary school teachers is one of the leading professional competencies in the system of new Ukrainian schools. Therefore, the problem of its formation is relevant and timely.

It was determined that the competence of pedagogical partnership is the ability of the future primary school teacher for subject-subject (equal and personally oriented) interaction with students in the educational process; the ability to involve parents in the educational process on the basis of partnership; the ability to work in a team with involved specialists, teacher assistants to provide additional support to persons with special educational needs.

The content of the concepts of interaction and interpersonal interaction as the main concepts in partnership pedagogy is revealed. It is noted that a feature of interpersonal interaction in the educational environment of primary school is the subject –

the subject model of interaction, which ensures cooperation, co-creation and partnership of the teacher, younger schoolchildren and their parents.

It has been investigated that the competence of the pedagogical partnership is a formed, integrated, value-conscious personality ability of the future primary school teacher to ensure the development of the personality of the younger schoolboy through a conscious harmonious combination of the inner world with the external social environment, manifests itself in behavioral acts, promotes successful communication in collective activities based on conscious moral and ethical norms, knowledge, abilities and skills of pedagogical communication.

It was determined that the features of the formation of partnership competence in future primary school teachers are: orientation to the joint activity of the teacher and younger schoolchildren and their parents; as well as the complexity of the process of forming this competence (cognitive, behavioral, value and motivational components). It is emphasized that in the process of professional training of future primary school teachers, it is necessary to take into account certain features.

Key words: partnership competence, formation of partnership competence, future primary school teacher, interaction, inter-personal interaction, joint activity, components of partnership competence.

УДК 373.016:81.243-028.31

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.14>

Gusak L., Smalko L.

LINGUO DIDACTIC FRAMEWORK OF ASSOCIATIVE TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

The author reveals the features of foreign language acquisition by schoolchildren. Junior school age is considered sensitive for learning a foreign language. Psycholinguistic studies indicate that plasticity of the brain, the need to learn new things, the ability to imitate and copy/replicate are characteristic of primary school students, which contributes to successful language learning. The article presents linguo didactic studies that formed the basis of the associative teaching the foreign language in the primary school. Technologies of associative learning and teaching are presented from the conceptual positions of the achievements of linguo didactic sciences. Two types of language acquisition are described: rational-logical (people, who belong to this type, receptively or passively master the language) and intuitive-sensitivel (people of this type are characterized by productive or active language acquisition, with the help of practical training in language activity, since language tools are formed in the process of communicative activity). A special attention is paid to the second type of mastering the language, because the associative teaching is based mainly on the practical way of mastering the language, combining verbal and non-verbal means of communication. The first type of acquisition is no less important for pupils in their mastering the foreign language. The associative teaching/learning a foreign language is implemented as follows: from involuntary unconscious via spontaneously conscious to an arbitrary conscious learning.

Different methods and technologies of the associative teaching a foreign language are presented in the article: the method of graphic associations, the method of sound (phonetic) associations, the associative method of combination, mnemonic based method, method of using the associative fields, method of mind-mapping, method of associative symbols. Associative methods are closely connected to intensive methods of teaching a foreign language.

Key words: a foreign language, younger pupils, language acquisition, voluntary and involuntary acquisition, verbal and non-verbal means of communication, language learning, associative teaching, intensive methods, associative methods of teaching a foreign language.

(статтю подано мовою оригіналу)

Primary school age is considered to be sensitive for learning a foreign language. Psycholinguistic developments indicate that children of this age are characterized by flexibility of the brain, the need for new knowledge, innate language capacity, the ability to imitate and copy/replicate. It all together creates favorable conditions for successful learning of a foreign language at primary school. In this regard, we are mostly interested in linguo didactic developments that could underpin associative learning of foreign languages. Our task is to describe and substantiate the mechanisms of associative strategy of learning and teaching a foreign language from the conceptual positions of linguo didactic science.

The issues of successful foreign language learning have been studied by many scientists from different fields of knowledge. Let us consider a few basic concepts of teaching foreign languages theory, which are important for associative learning and teaching foreign languages to young learners.

Scientists have singled out two main types of foreign language acquisition – *rational-logical* (people, who belong to this type, master a foreign language in receptive or passive way – listen and read or perceive and understand foreign language through theoretical comprehension, grammatical analysis of language features) and *intuitive-sensitive* (this type of people are inclined to productive or active mastery of a foreign language only via practical language communicative activities, and think that any language laws and rules can be assimilated in the process of communicative activity).